וחזינהו לאלתר וקאמרי סימנין דלאו עלייהו סמכינן אלא אסימנים ההוא גברא דאפקיד שומשמי גבי חבריה אמר ליה הב לי שומשמי אמר ליה שקילתינהו והא כן וכן הויין ובחביתא רמיין א"ל דידך שקלתינהו והני אחריני נינהו סבר רב חסדא למימר היינו שני תלמידי חכמים ולא אמרינן הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו אמר ליה רבא מי דמי התם קאמרי סימנים הכא שומשמי מאי סימנא אית להו ודקאמר כן וכן הויין אימר חושבנא איתרמי א"ל מר קשישא בר רב חסדא לרב אשי ומי חיישינן שמא פינן והתנן מצא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ם מעשר דל"ת דמוע טי"ת טבל תי"ו תרומה שבשעת הסכנה היו כותבין תי"ו תחת תרומה א"ל רבינא לרב אשי ולא חיישינן שמא פינן אימא סיפא ר' יוסי אומר אפילו מצא חבית וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד הוה מלא תרומה ופינה אלא דכולי עלמא חיישינן שמא פינן והכא בהא קמיפלגי מר סבר אם איתא דפינהו מיכפר הוה כפר ואידך אימר אישתלויי אישתלי אי נמי לפנחיא שבקיה: יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב שלחו מהתם יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב מי חיישינן לתרי יצחק או לא אביי אמר חיישינן רבא אמר לא חיישינן אמר אביי מנא אמינא לה דההוא גיטא דאשתכח בנהרדעא וכתיב (א) בצד קלוניא מתא אנא אנדרולינאי נהרדעא פטרית ותרכית ית פלונית אנתתי ושלחה אבוה דשמואל לקמיה דרבי יהודה נשיאה ושלח ליה תיבדק נהרדעא כולה ורבא אמר אם איתא יבדק כל העולם מיבעי ליה אלא משום כבודו דאבוה דשמואל הוא דשלח הכי אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו תרי שטרי דנפקי במחוזא וכתיב בהו חבי בר ננאי וננאי בר חבי ואגבי בהו (ט) רבא בר אבוה זוזי והא חבי בר ננאי וננאי בר חבי במחוזא שכיחי טובא ואביי למאי

רש"י

וקאמרי סימנים. דאי לאו סימנים חיישינן דלמא אחרים נינהו לפי שהמים משנים צורת הפנים ואין ניכר כל כך: שקלתינהו. כבר החזרתים לך: אמר ליה. מפקיד: והא כן וכן הויין. כך וכך סאין היו: ובחביתא רמיין. ועדיין הן אצלך בחבית לא ונדוק בה תמצא כחשבוני: אמר ליה דידך שקלתינהו והני אחריני נינהו. ושלי הם: היינו שני ת"ח. דתניא לעיל והשיא רבי את נשותיהן על פי נשים ותלינן דאמרי סימני ולא אמרינן אחריני נינהו וסימנים הכי איתרמו: חושבנא. איכא למימר דמתרמי: ומי חיישינן שמא פינן. היכא דסימנא קמא איתא קמן: קרבן. הקדש: דימוע. חולין ותרומה שנתערבו ואין נאכל אלא לכהן: הסכנה. שגזרו שלא לקיים מצות אלמא לא אמרינן שמא פינו אותה תבואה שנתן בה בכתיבת אות זה ואלו אחרים: הרי אלו חולין. דאזלינן בתר רובא: מיכפר הוה כפר ליה. מקנח וגורר היה את האות: לפנחיא שבקה. להצלת פירות שבתוכה הניח בה אות זה ולא גררה כדי שיבדלו בני אדם מהן: פנחיא. לשון שימור כאדם שתולה ממונו באדם חשוב כדי שלא יגזלוהו הימנו ודומה לו בהגוזל עצים (ב"ק דף קג.) הלוקח שדה בשם ריש גלותא כו' ופנחיא בעלמא (ט) קבעינן: מי חיישינן לתרי יצחק. היכא דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת: רבא אמר לא חיישינן. הואיל ולא הוחזקו אבל היכא דהוחזקו מודה כדאמר לקמן (דף קטו.): ההוא גיטא דאישתכח בנהרדעא כו'. האשה עומדת ותובעתו לפנינו: בצד קלוניא. שם עיר: תיבדק כל נהרדעא. אם יש שם אנדרולינאי אחר חוץ מבעל אשה זו: ואם איתא דחיישינן יבדק כל העולם מיבעי ליה. שמא אנדרולינאי אחר היה בנהרדעא והלך לו: משום כבודו. שלא להחזיקו כטועה ושואל דבר שאין צריך: שכיחי טובא. ואפ"ה מגבינן בשמוליא שט"ח על אחרים ולא חיישינן שמא אחר היה וכיון דלענין ממונא אף על גב דהוחזקו לא חיישינן לענין איסורא כי לא הוחזקו מיהא לא חיישינן: דלמא

תוספות

וחזינהו לאלתר. פי' לאלתר שהעלום מן המים אבל אם שהו במים הרבה אין לחוש דמיא מלמת נמתי כי ליתא למכה כדאמר בפ' בתרא (לקמן קכא.) אבל כששוהה אחר העלאה מיתפח תפח:

וקאמרי סימנים. אבל על ידי טביעת עין אין להאמינם (א) דאמרי כדדמי ודבר מועט יאמרו שאלו בעליהן של אלו אבל מה שפי' בקונט' דמים משנים צורת הפנים אין נראה דהא אמרי' לקמן בפרק בתרא (שם) דמיא מלמת למתי היכא דליכא מכה ואי סימנים לאו דאורייתא איירי הכא בסימנים מובהקים דהוו דאורייתא כדאמרינן באלו מציאות (ב"מ דף כז: ושם) אי נמי מהני ע"פ טביעות עינא. ר"י:

וקאמרי סימנים. פי' רבינו חננאל ש"מ דאשה ועד אחד בספינה שטבעה (ד) ואמרו מת לא מהני וכל שכן עובד כוכבים אפי' מסיח לפי תומו ותימה היאך משיאין נשי בני אדם שטבעו על ידי טביעת עין בלא שום הכרת סימנים ושמא איירי כשנשתחה קצת צורת פניהם דאכלום כוורי ולא נשאר אלא מה ששנו במשנה בפ' בתרא (לקמן קכ.) וכן מפרש רבינו תם לקמן גבי אין מעידין אלא עד ג' ימים שכשנשחתה צורת פניו מיירי כמו שמפרש במשנה אבל אם צורת פניו שלימה שריא אפי' אחר כמה ימים: וכן הויין ובחביתא רמיין. אר"י דאיירי כשהפקיד אלו בעדים ולכך היה נוטל בסימן מובהק דאי ליכא עדים מה מועיל הסימן יכול לומר לקוחין הן בידי וכן הא דאמר פרק איזהו נשך (ב"מ דף ע. ושם) הני זוזי דיתמי היכי עבדינן להו חזינא אינים דאית ליה דהבא פריכא כו' ודוקא דהבא פריכא אבל כליס לא דלמא אפקדינהו גביה ויהיב סימנא ושקיל להו ומיהו קשה דאמר בהכותב (כתובות דף פה: ושם) גבי כסא דכספא דאפקידו בי אסא שכיב אסא ולא פקיד כו' עד ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל לביתיה אבל רגיל דעייל לביתיה אימר איניש אחרינא אפקיד ומיחזא חזא ומשמע דאיירי שלא הפקיד זה בעדים ואפ"ה קאמר חדא דידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד הא קיהיב סימנא ומה מועיל הסימן כיון שלא הפקיד אלנו בעדים וי"ל שבשני הטעמים מצריך דלא אמיד וקא יהיב סימנא ואם תאמר אם כן בספ"ק דכתובות (דף יג.) גבי ארוס וארוסתו דקאמר רב יוסף הדא דהא קא מודי ועוד האמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל ואמר ליה אביי וכהא כי לא תודי מי מכשר רבן גמליאל ומאי קושיא דלמא רב יוסף מצריך שני הטעמים וי"ל דאי טעמא דהא קא מודי לא מהני לחודיה לא מהני נמי מאי דהלכה כרבן גמליאל כיון דלא מכשר רבן גמליאל אלא ברוב כשרים אצלה והכא כולן פסולין לגבי מארוס ולהכי פריך כי לא מודי פירוש כי לא מהני טעמא דמודי לחודיה מי מהני בהדיה טעמא דהלכה כר"ג כו': אתרמויי אתרמי ליה. הכא משמע למנין ומדה לא הוי סימן והא דאמר באלו מציאות (ב"מ דף כג:) מלמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן התם מיירי בענין שאין דרך בני אדם להצניע אבל הכא דרך בני אדם להצניע במדה זו: ומי חיישינן שמא פינן. תימה מאי קשיא היא מהאי דהא בממונא יש לחוש לעולם שמא פינן ולא נפיק ממונא מחזקתיה וי"ל דנראה לו לדמות כיון דרגילות לפנותם ואפי' הכי לא חיישינן שמא פינן לענין ממונא נמי מפקינן ליה מחזקה כיון דלא חיישינן אע"ג דרגילות הוא: אימור אישתלויי אישתלי. פי' רבינו חננאל בירושלמי דמעשר שני בפרק ב' רבי יונה ורבי יוסי הוו שותפי בגרבי דחמרא כד דמך רבי יונה אמר רבי מני בריה דרבי יונה לרבי יוסי כל גרבי דכתיב ביה רבי יונה דידיה הוא א"ל אשתקד הוה דידיה והשתא דידי: יצחק ריש גלותא בר אחתיה כו'. איירי דלא הוחזקו תרי יצחק ובשכיחי שיירתא דאי לא שכיחי שיירתא ולא הוחזקו התנן בפ"ק דבבא מציעא (דף כ. ושם) דכל מעשה בית דין הרי זה יחזיר ואי שכיחי שיירתא והוחזקו תרי יצחק א"כ אמאי לא חייש רבא דהא לקמן גבי עגן בר חייא מחגרא חייש רבא דלמא בגמלא פרחא אזיל כיון שהוחזקו שהיה שם עגן אחר אלמא בלא הוחזקו איירי ט): אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו תרי שטרי כו'. וא"ת ואמאי לא מייתי רבא מרבה רביה דאמר בפ"ק דב"מ (דף יח: ושם) ונפרק כל הגט (גיטין דף כ.) גבי גיטא דאשתכח בבי דינא דרב הונא ואמר דיחזיר משום דלא הוחזקו אפי' בשיירות מצויות וי"ל דאין הכי נמי אלא דניחא ליה לאיתויי ראיה מאמוראי קמאי א): והא חבי בר ננאי כו'. וא"ת היכי פשיט רבא איסורא ממונא דהכי פרכי' על רבה בפ"ק דב"מ (דף כ: ושם) גבי גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא ועוד הא כהוחזקו תרי יצחק מודה רבא כדפי' לעיל והכא כהוחזקו שני חבי בר ננאי וי"ל דמדמה רבא ממונא היכא דהוחזקו לאיסורא דלא הוחזקו:

אביי לטעמיה דאמר בפרק גט פשוט לנפילה רחר לא חיישינן [illegible]

[illegible]

עין משפט נר מצוה

יא א מיי' פ"ו מהלכות שאלה ופקדון הלכה ד סמג עשין פח טוש"ע ח"מ סימן רצו:

יב ב מיי' פ"ו מהל' מעשר שני הל' ח:

יג ג מיי' פי"ג מהל' גירושין הל' כד טוש"ע אה"ע סימן יו סעיף יח:

יד ד מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה ט י טוש"ע שם סימן קלג סעיף ד:

טו ה מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ט סמג עשין צד טוש"ע ח"מ סי' מט סעיף ז:

תוספות ישנים

וחזינהו לאלתר פי"ה דאם שהו כמים חיישי' דילמא אחריני נינהו לפי שהמים משנים צורת האדם, ול"נ דלקמן אומר דמיא מלמת למתי. והא דאמר לקמן (קכ.) לאחר ג' ימים אין מעידין עליו היינו נהרג. ועוד א) דהא קאמרי סימנים ודאי מהימנא. הרי מ"מ עלייהו סמכא ואיכא למימר דלאמרה כדדמי כיון דמים כי מלחמה הוו. וי"ל דלאמרה כדדמי כי לא יצא הטבוע מן המים. וצריך ואם לא יצא מן המים אשתו אסורה דמים שאין להם סוף אשתו אסורה, ומשני כגון אם חזוהו לאלתר כשעלה מן המים מיד דהתם לא שייך כדדמי כ) דהכא מאי לימהוי שינה כמו כמו מת. ואין לה כמה לטעות. ודייקנא ג) אבל אם החזיקו עד לא ר ג' ימים לא מהימנא דאימור נשתנה מראיתו ואמרה כדדמי. ול"נ לאחר ג' ואמרה סימנים מובהקים דאין עשויין להשתנות לאחר מיתה ולא על טביעות עין סמכינן שהיה לנו לחוש דילמא תמה אלא אסימנין. ולכ"ע היכא דאיכא סימן מובהק כרוב פרצוף ודאי מהימנא אפי' לאחר ג'. ואפ"ה דליכא אינים כה"ג אחרי פ' אלו נערות בצרף ידו לחטה מקלסה והדרגא שרי' ליה כדרבא): שומשמי מאי סימנים איכא. וא"ת אפי' הוא יהיב כהו סימני ליהמניה לומר אחריני נינהו כמגו דלקוחין הן בידי. וי"ל דאיכא עדים שראו שהפקיד אלו ועדיין הן אלו וכעדים ודאי לא מהימן לומר לקוחין הם אלו: ומי חיישינן שמא פינן. וא"ת דלמא שאני התם משום דאין לנו לחוש שמא להקל. אבל מספיקא לא מפקינן משום דשמא פינן. וי"ל דה"נ קולא דקאמר דהוי טבל ומעשר ממנו על מקום אחר על ודאי טבל: אביי אמר חיישי'. וא"ת לאביי כיון דאף דלא הוחזקו חיישינן היאך תמצא עוד גט כשר. וי"ל כשהאשה נותנה בידה ואמרה שקבלה מבעלה אין לנו לומר שהוא משל אחר. אבל כיון דלא הוחזקו וליכא שום כתבא אלא (היה שולח) [שלחו תמסן] דיצחק שכיב. וכן בההיא גיטא דאשתכח בנהרדעא חייש אביי לשני יוסף בן שמעון שאין הגט ביד האשה. הא דאמר סוף מכילתי (קכב:):

מסורת הש"ס

א) מעשר שני פ"ד מי"א, ט) [במשניות איתא דאלף ופי' הכרטעורא לקוח מעם הארץ], ג) [כהגהות אשרי פרק השולח כגיטין על התשנה כראשונה וכו' ד"ה נראה לר"י וכו' גרס כסוגיה דהכא אלא דוד בר נהילאי מנהרדעא וכן בהרא"ש שם בסימן ו בקלוניא מתא אנא דוד בר נהילאי מנהרדעא], ד) [ע"א], ה) [ועי' היטב תוס' ב"מ יח. ד"ה נסקא].

הגהות הב"ח

(א) גמ' וכתיב ביה בצד קלוניא: (ב) שם רבה בר אבוה: (ג) רש"י ד"ה פנחיא וכו' בעלמא הוא קבעינן הס"ד: (ד) תוס' ד"ה וקאמרי סימנים פי' וכו' בספינה שטבעה והכירוהו מת:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה וקאמרי. דאמרי כדדמי. נ"ב ועי' מש"ל דלדברי הרי"ף הבעיא לאו משום כדדמי דאפי' בקרובתו לא מהימן וכתב הרמב"ן דעל סימנין סמכינן כמו באבידה דלא מסקי' למ"ד דאורייתא ח"ש דלאו עלייהו סמכינן כו'. ומרדכי גרים או קאמרי סימנין (ועח"ש רבינו באה"ע סי' י"ז ס"ק ק"ו):

תוס' רי"ד מקמאי

בעולם לא אמרי' זמנין דסניא ליה והכא מ"ט אמרי' אלא משום דאמרי' בדדמי ומדקאמר דמשום דלא דייקא ומוסבה לא מהימן עד אחד ולא קאמר משום דעד אחד גופיה אמר בדדמי ש"מ דעד אחד ודאי לא אמר בדדמי וכ"ש ב' עדים לא אמרי בדדמי ואין להדהר אחר עדות עדים כלל ומכאן אתה למד תשובה לדברי הרב אלפס שכתב דתרי סהדי לא מהמני' במלחמה משום דקאמרי' בדדמי ובזה אין ראוי לסמוך על דבריו כלל אלא ראוי להורות ששני עדים במלחמה נאמנים אבל בעד אחד א) (ע"כ מצאתי חבל על דאבדין): (אביי) [ורבא] תבדק כל העולם מיבעי ליה פי' יבדק קלניא מתא וסביבותיה ונהרדעא וסביבותיה א"נ כל העולם כולו דחיישי' לתרי נהרדעא כדחיישינן בגיטין לשני שוירי אלא משום כבוד אבוה דשמואל הוא דשלחו ליה הכי. אמר רבא מנא ידענא דהנהו שטרי דנפקי במחוזה וכתיב בהו חבו בר ננאי וננאי בר חבו ומגבי ביה רבא בר אבוה זוזי והא חבו בר ננאי וננאי בר חבו במחוזה איכא טובא אלא כיון דהאי ננאי בר חבו מפיק לשטרא לא חיישי' כבי האי לחרי ננאי בר חבו הכא נמי כיון דהאי יצחק ריש גלותא דהוא דייר הכא אזל מקורטוב לאספמיא לא חיישינן לתרי יצחק. ואביי אמר לך התם למאי ניחוש לה אי ליחוש לנפילה מיזהר והירי ביה

יו"ל: סז ופרצוף פניו עם הלחיים ואין מעידים לא על הפנים ולא על הפה בלי בגם הרוטים: סח והכירוהו בהם וכאן לכ"ע די ע"פ בלא סימנים ועיין סי' קל"ג עם מבואר דלא סמכינן על ע"פ אלא כשיש לו מינו וכאן לא ס"ד מינו רי"ל עם החשש שמא משקל ממשה הכירות שלו או דלא יתלעם עליו אבל כאן ליכא חשש זה לפי' הם

מהו ניכוסין דין כ"ג) הנירסא כע"ם כאן ול"ל כמ"ש למעלה (ס"ק ל"ס) בדאיכא הוכחה שעל מקום זה אומר דלא קניא בעמו ושם אביו: (מא) ופרצוף פניו קיימים · הם הלחיים עלמם ואין מעידין לא על הפנים ולא על הפה בלי בגם הרע"ם (תשלה ס"ק כ"ד): (מב) דסייעינן

הכירוהו הרי אלו משיאין את אשתו:

כד י מצאוהו הרוג או מת אם פרחתו וחוטמו סז (סא) [כז] ופרצוף פניו קיימים סח והכירוהו כהם שהוא פלוני מעידין עליו ואם ניטל אי מאלו אע"פ שיש להם כ סימנים מובהקים ביותר בכליו אינם כלום סט (טב) (* ל רחיישינן (כח) לשאלה ת אפילו היו להם סימני בגופו ע (כט) ואפילו כ שומא עא אין מעידין עליו. אבל היו להם בגופו עב ם סימנים מובהקים ביותר מעידין עליו:

הגה כגון שהיה לו יותר או חסר או שינוי במקום מתיבריו אבל קטן או ארוך או שחור ושוחק לא הוי סימן מובהק (תשובת הרא"ש כלל כ"ט)· עב (סג) (ל) ואפי' ק' סימנים שאינן מובהקים אינם כלום ואפי' להצטרף לשאר אומדנות שמוכיחות אינו כלום (ספקי מסכלא"י סימן קפ"ח וכל"ד) נגשמים גדולה על חוטמו או שמוקו עקומה

[illegible]

עקומה כרכה או כדומה לזה הוי סימן מובהק אבל משה עקומה לא (שם סי' רל"ד) **עד** (לא) והי"ה לרושם שבגופו או לאסר שאינה **עה** (מד) אבל ביצים גדולים שעי"ם שגדולים כרבה לא הוי סימן מובהק (סי' קפ"ה בפסקי מהרא"י) וכל סימן המכי כעד סימן המעיד **עו** (מה) הי"ה בכותי המסיח לפי תומו: בתשובת מהרי"ם בכלל נשים ומהר"ם פאדווה (סימן נ' ול"ו)

כה ס כתב ר"ת דהא דאין מעידין עליו אא"כ פדחתו וחוטמו ופרצוף פניו קיימים דוקא כשאין שם אלא הראש אבל אם כל גופו שלם אפי' אין שם פרצוף ופדחת וחוטם (לב) יכולין להכירו בסימני' עין **עז** (מו) ס וחלקו עליו האחרוני':

כו ל אין מעידין עליו אא"כ מצאוהו תוך ג' ימים אחר הריגתו או אחר מיתתו **עח** (מז) אבל אחר שלשה אין מעידין עליו מפני שפרצוף פניו משתנה

בד"א

חלקת מחוקק

שיאמרו כל הסימנים יחדיו באיש א': (מד) אבל ביצים גדולים וכו' לא הוי סימן. בפסקי מהרא"י כ"כ זה על שהעידו שמי ביצים, בא"ע הטורי' של אמי העליון היו גדולים מהכהו שבשבי לידים ועי' הט"ז דבדיקין בהכרה בבני אדם ואינו דכותם שם כך וכו' משמע שאם אלו היו שניהם האשכי' גדולים עם שאין נמצא כן לרוב העולם הוי סימן מובהק: (מה) הי"ה בכותי מל"ת בא"י מביא דעת הר"ש ור' נתן דקי"ל דאין מביא כאמן רק כשאומר שמת או נהרג משום דלא צריך הי"ע אבל תלאתי אלו' הרוג עם סימני' (היכא דליכא לאיסה דילמא אחר הוי' ולכ' הי"ע וכל הי"ע לכ' דעיוןוה"ע זה דעליה שאין דעתו להעיד א"ה שאומר ממילא לא שכיחין אלים דבשלמא ישראל שמתכוין להעיד איכא למימר כתן בו הי"ע בכוונה וכו') הובאו דברים בח"ש סי' ל"ה ובתשובת מהרי"ם פדואה סי' ד' וסי' ל"ו יעיין עליהם: ועיין בקונטרס התשובות סי' ד"ו: (מו) וחלקו עליו האחרונים מלא שתם להדיא דלא כר"ת משמע קלא דלא כתבו דבריו לגמרי ומלרפין לדעת ר"ת להקל אוקדנות ושומות: (מז) אבל אחר ג' אין מעידין עליו (מלאתי כתוב במקו' אחר כתוב א"ה מ"ו המחבר ז"ל וז"ל עוד יש ליישב שלא הוא לאחר ג' ימים) ואף שלפי עדותו הוא תוך ג' ימים מה בכך הא כל המשמעות הם דלג. הר ג' הייתן שמא כשהכה לוקה שמה ועבור שבוא שמה ואינו אלא אחר וא"כ כ"ל כמי מת שכלה לעת ערב שנהרג אחיו הוא בדלדו' שבר שמת ובאמת איכו מת ועדיין הוא חי בעולם. ואותו שקבר ביום ב' לא היה אחיו רק היה אחר שנהרג לפני ב' ימים ונשתנית לורתו לאחיו וכבר מבוא' דבר זה בתשו' הריב"ש ובתשובת הב"ח והא דמעידין תוך ג' היינו שיודעין בודאי שזה שנקבר לא עברו ג' ימים ממיתתו וכבר פעם בזה הרב בעל משאת בנימין עכ"ל: ודין דתוך ג' ימים הוא ל' ואחח לידי הרב המחבר א"ה מ"ו ז"ל אעתיק פה תשובה בדין זה ואם שם יחלה התשובה היא בדין עד מפי עד ומהרלאוי להיות מקומה לעיל בסעיף ג' אך בא"ש עיקר תשובה הזאת בנוי' ומיוסדת בדין מלאו תוך ג' ימים ... במותב תלתא וכו' וזה לשונו כאשר יחזקאל בר יונה א"ז ס"ה בק"ק מיקעלבקי גיוועזן פר ג' שנים על א"ז בו ביקומן אז על א"ז גוועזט בבנין גיוואלד לו וועלין פון זיין זון יונה אז מאן האט גיזאגט דז על א"ז נהרג גיווארין האב איך איס גיפרעגט אויף זייכס זון יונה האט ער ... גיוועזן זי"ל גאס גיקלאגט דז ער א"ז בעווי"ס נהרג גיווארין אוב גילוב לו גאט דז איך האב גיוואלד גיוואלדין דז ער א"ז בק"ק לואקב לו קבורס קומין אוב מאן האט מיר גוויזן זיין קבר וואו ער ליגט אוב השפ"כק של יונה בני האט מאן מיר געבין האב איך מוזין פר

בית שמואל

שאינן מובהקי' בתשו' מ"ב כתבו בשם תשו' מהרא"ם דוקא סימני' גלועי' לא מהני הצירוף אבל סימנים אמצעי' מצטרפי' לעיי' הצירוף נעשה סימן מובהק ביותר ובע"ז הביא דברי הט"ז בסעיפות ובמ"ש חולק עליו ועיין בק"ע **עד** וסי"ה רושם שבגופו לכנוע כתב רושם הוי סי"מ וכמ"ש שם כתב רושם לא הוי סי"מ ובע"ז כי שני פירושי' אית וסי"ק סי"ה רושם לא הוי סי"מ אבל אם מלמלם המקום הוי סי"מ: וכן אם כאמר סי"ה רושם לא הוי סי"מ הי"ה אם איכו מלמלם המקום לא הוי סי"מ ועדיף מעומא כי רושם ויבלת אינן עשוי' להשתנות ואין מצוי' בבן גילו ולאו' לסמוך ע"ז שכ"ל ועיין תשו' שו"ת שם. **עה** אבל ביצים גדולים בפסקי מהרא"י כ"כ על ביצים בא"ע המוהם של אמי העליון משמע בביצים הסרים גדולים עם שאינו בנמלא לרוב העולם הוי סי"מ וכ"כ בח"מ: **עו** הי"ה בעכו"ם מל"ת בח"ש סי' ל"ים הביא דברי א"ז בשם הרי"ש ור' נתן דקי"ל בעכו"ם לא מהני היכי עי"ע כי הי"ע לריך עיון ומל"ת איכו לעתו להתיר איכי כותן לב ע"ז ואפילו עיי' הי"מ שמסר לא מסרי אם היה מכירו בחייו דאפשר דאיכו מדקדק יפה וכשראה סימני' הדומי' לאותו סימני' קבר בוודאי הוא האיש שמכיר סימני' ובתשו' מהרי"מ פדוואי' ספק אסור אם מעיד עי' עי"ע מהני וכ"ש בתשו' מהרמ"מ סי' ל"ים וכתב כן ששע הולכה בישראל וכ"ש בתשו' רשב"ץ סי"א סימן ק"ים וכתב דכן פסק בתשו' בן לב. ואם עדים אמרו שמענו מעדים שאמרו שהיה לשם סימני' בזה הסכמת יש לחוש שמא סימנים גרועי' היה כי בלשון בני אדם אף סימני' גרועי' כמי נקרא סימני' כ"ל: **עז** וחלקו עליו האחרוני' בח"מ מדייק מדלא ששם בהדיא לא כר"ת משמע קלא דלא כדחו דבריו לגמרי ומלטרפי' דעתו לשאר אוקדנות ושומות ובתשו' מהרש"ל סי' כ"ו ולירוקדיות ר"ת להתיר אם נמלא הרוג ונחמס ואף אם הוא תוך ג"י כמ"ש בסמוך ולדעת השוע ושכי' מהני לדעת ר"ת עי"ע בלא סימנים כלל אבל נתוף' ובהגלה"ם משמע דלריך לומר סימנין עם עי"ע והיינו סימני' שאינן מובהקי' ועיין בדריסה וב"ח: והמחבר כתב עי"ע בלא סימני' כמי מהני למעמד א"ז שכתב בתשו' דיש לסמוך בהלא"ם ולריך לומר עי' עי"ע או עי' סימני' ואין לריך לומר שניהם יחדיו וכן הוא דעת ב"ח אבל בדריסה לא כ"כ. **עח** אבל אחר שלשה אין מעידים משום שהפרצוף כשתנה וקבר שהוא פלוני שאסר ובאמת אסור אותו פלוני הלך לדרכו ומת זה הוא איש אחר ואם מת ביומת שגמתי בימי שקור

מעידין

קופין

באר הגולה

ס כ"כ הטוף' ב"ש דף קי"ב במו והשובתו בזה כתובה נוסף סימני ופלא"ש תאני' נגמה: פ כ"י שם סהרא"ש ותוס' והרא"ש ורי"ף אבל לא עיינתי בגמר' שם לש נמי שם

שי לטורה

נשים וס"פ בעבד"ס שמלא"ה, כ"כ שיין ח"ש ונ"ש ס"ש כמה ונשים סכין בבי עיין מהרלקי' תשוה דגם בשברים מוסיל פלים וסמכים

טורי זהב

יותר לאוי שיקראו שמכון הגודל של רגלו סימנית וסמכון השער של לאשו כמין סנפת כו' וכ"ם שיגור שני פי' ימר כו' אבל בלאמת אין כאן מקום ללמוד מדבריו הכל מסיגור סימנים מועיל בסימן מובהק לדהם. שינדי בסימנים שכל אחד לעלמו הוא סימן מובהק לדע' סכל רק סדרך כ"ם כתב מה שמועיל נסכל כ"ם שילדק משונך אבל מה שלא נקרא מובהק לבדו ומה שלא ילדק נסרד אולי לא ילדק ג"כ משונך כו' א"כ ק' נעימ' לסקל בלא לאיש גדולה עכ"ל הגה מ"ם אדרבה נסימן ע"ד כתב ול"ת לא מן השם הוא זה משמע שאין סומכין על שיגור קי' יחד כו' לא משתי כן מסם אלא אדרבה משמי' כדברי בעל מ"ב דאוי סימן מובהק ע"י השיגור דסם היה השאלה שהעידו ג' יהודים סוחרים מירושלים שביב לדים בשלו עם ג' משאות נגדים נגדי יהודי' הדרים בירושלים ואי' משם היה אדוך יפה תואר ויפה מראה ואי' היה קצר וזקן ואי' כחוש ואי' משם הי' לו מרע לועזי ותלאו' סנגרי' סיס כך וכך כו' וכתב מכ"ל דאין לסמוך על סימנים אלו דנריעי' הפי דאין הם סימן עלייהו כלאמר כשילוסי ינמות דעסני נוסו לאדוך וגרן כליו כשורי וסומקי בלאמת אפילו ב"ד סימן לאורייתא דסמכינן אסימן כל דהוא א"כ אין היתר בסימנים הללו משום דגריעי הפי כו' ול"ה לא מן השם הוא זה שלא סמכו על אלו הסימנים מפני השי' עלמן אלא על סגור אותם סימנים בסיגור אותם סימנים שהעידו על אותם שלנסים נגופם ובמסורתם ובמסתר משאם ובזמן שנינהם הוא בעלמו סיגור אותו הסימן הסיו לבעליהם של אלו מגלי תוספות וגרעון ומגלי טוב סילוף ושנוי כלל שזה איכו דבר שמנוי א"כ בסימנין דכליין למתני' כמי ניתא הכי דמתן ליתא לן' אותם הסימני' לא היו מכמה מיני סימנים וכמה מיני תלאות יחד בכל הלכות ומחני' קתמא קת"י דבכל ענין אין לסמוך עליהם שהכל הכי דלאפי בסימני' דגריעי הפי היה דעתו להתיר במיגור יחד אי' נאו דסיפ' מוכח בהדיא בגמ' דבכל ענין אין לסמוך עליהם א"כ בסימנים אמלעי' דמובהקי קנת דלא מוכח מידי מגמ' לאסור שהיפא דמהני סגורם יחד והוי סימן מובהק וגם מ"ם דגם מסימן כו' אין מקום למוד כו' דהתם עיירי שכל א' לעלמו הוא סימן מובהק גם משם מוכח דסוי סימן על ידי סגור יחד דסמ"ם סכין דתים במזלפי' וכ"ש שגור שני סימנים יחד כו' קאי אמה שכי לפני זה אם כן יותר לאוי שיקראו שמכון הגודל והמכוין השער של לאשו כמין סנפת לכן עמדם דקאמר מה שמועיל בפ"ע כ"ם שמועיל בגירוף שניהם יחד אבל באמת איכו כן דלא קאי אלא אמה שכי למעלה היינו דמהרי"ל דוד בן יחיא היה רוצה לומר דסימן מובהק הוא דוקא מה שלא נמלא עוד בשום אדם כלל והכל"ם השיב עליו מסנהדרא דאמרינן מה אסי' אם סימנים הם מדרבנן איכא מ"ד דקי"ל דשומא סימן מובהק הוא ואמרינן שאשה עשוי' השומא ובודאי ימלאו בני אדם הרבה גם להם שומא בלאותו אבר ולפ"ה הוי סי' מובהק ועוד כתב והנה יותר לאוי שיקראו סמכון גודל ושער של לאש כמין סנפת סי' מובהק וכ"ם בשיגור שני סימנים כללו יחד ואלו כ"ם קאי נ"כ על השומא לאם שומא הוי סי' מובהק כ"ש דשני סימנים אלו יחד הוי סימן מובהק כ"ל אף אם יעלה על דעת מהר"ד בן יחיא דשומא הוי יותר סי' מובהק מכל א' בפ"ע מהסימנים אלו עכ"פ כ"ם הוא דבשגור שניהם יחד דהם עדיפא דלא"כ ק' למה כי מקוד' והנה לאוי יותר שיקראו סמכון גודל כו' ולא כי ג"כ וכ"ם שיקראו סמכון גדול כו' אלא ודאי דכל א' בפ"ע כי הנה לאוי הוא שיקראו לכך כדעי' נוהגי' שיקראו יותר סי' מובה' משומא רק אף אם אמרי' דאין הדעי' נותכת כן לזה כי שכ"ם כ"ם הוא דבגגור שניהם יחד הוי סי' מובהק כשומא ועוד אם כמו שהבין המעיים לא הוה לי' להביא כלל שאי וכ"ם כאן דלפ"ד קאי וכ"ם אמה שכתב והנה יותר לאוי שיקראו כו' וכ"ל אם מועיל כל אחד בפ"ע כ"ם בסגור שניהם יחד לגורך מה כי זה אם כדי להתיר העגונה כ"ל בבר אתיר אותה בתשובי' סי' ל"ו ושם היה לו לכתוב אלי וכ"ם כי שם עיקר הדין וכאן לא כתב רק להשיב על דברי מהר"ד בן יחיא דקי"ל לא הוי סי' מובהק רק מה שלא נמלא עוד בשום אדם נעולם והשיב עליו דאיכו כן אף נמלא' עוד בבני אדם והטעם הוי סי' מובהק ומביא ראי' ע"ז א"כ אין שייך כאן כלל לומר הא וכ"ם לודאי גם מהר"ד בן יחיא מודה לזה דאם היה בודאי כ"א בפ"ע סימן מובהק דהוא כ"ם כסים סגור שניהם יחד ואין עזה פתירה על דבריו כלל אין קושי' אלמלא' כיוכו דהייכו אפשר דהוא כ"ם בסגור שניהם יחד דהוי סימן מובהק נגד שומא ואף אם יעלה על דעת מהר"ד בן יחיא דאין שומא סימן מובהק א"כ מוכח בזה אמיי' במקום דכל א' בפ"ע לא הוי סי' בסגורם יחד הוי סי' ולא כמו שהבין המעיים ונראה בעיני שגם המעיים עלמו חזר בו בהגורו ששני בפ"ק מ"ב כתב דפה א' שמביא מהרא"י למלרפין סימני כליו לשאר אותדנות וכן משמע בתשובו' מהרי"ק דכשה סימנים גיזר מלטרפין כו' עכ"ל ולא הביא שום חולק ע"ז ולא כי שיעיין בתשובותיו וגם בתשובותיו לא זכר מדעו' כללו אין כשכתב התשובה לא היה עדיין פוסקים אלו ולא היה יכול לסמוך על דעת האחרונים לחוד והי' כוח לנו לפרש גם דעת האחרונים בפ"ה אשר לא כן אבל אחר שלאה גם הפוסקים דקי"ל הכי קמה דבריו להסוק כמותם ובאמת גם מהאחרונים מוכח כן כשיים ונג"ם שי"ך מ"ע כתב בפ"ם חולק מ"ז וכוונתו על התשובה הנ"ל ולמ"ש אין לאיה כלל ממסתפר הנ"ל עכדים): (לא) סי"ה לרושם שבגופו או גלי מלמכיו בפי' לשד זה יש מחלוקת בין

עבל הלכות ועיין בתל מ"ב דבלבנות איתא דהכ"ק והי"ה לרושם כו' דהוה סימן ותיב אמר בסימן ס"ע דאין מקור לזה ואמר שכבר הוכיח דרושם ויבלת לא הוה סימן מובהק ונדון תמילה על ה"ג בתי"ב קודם לזה למדבקי הדין בתשובי' שמביא ב"י על מיימון מהלכי שהיה בסכינה ונשבע וסחה לא גוי בתמליא סכירו על שפת היה כשלבי' שנים עם סוסתו וגם הי' הי"ל בלאשו וכ"י אמר הגלקה שהיתה בזרוע כו' ואסר הדין מטעם דלא שזיקא נששתי' כר' וכ' ב"י ע"ו ונראה' שלכדיו שאוסם סימנים אסי' בלאשו ובזרוע לא הסיגי' סימנים מובהקים בגמרי דאל"כ מ"ב לעשתי' סי"ל לאסרי אחם זו עכ"ל ב"י ולפ"ד ק' דלמי' לא זכר הדין מהו בסימן בלאשו שאינו מובהק או לכל (השומא) הי"ל (לומר) שהיה בלאשו הי' שאינו מובהק וכן במה שזכי שם גלקה הי"ל להודיעו למה אינו הי' מובהק והעלע"ד דלא נחית שם הדין לאורי' דין שאינו הי' מובהק אלא דהשואל אמר שהגוי אמר שהכירו בסים וגם היה יודע בו הי' בלאשו בגלקה אבל היהודים דלשם לא היו יודעים אותם סימנים והכם זה תמלי"ת להוא מכירו ובאמת אם היינו יודעי' שכדברי כן הוא בסימני' אלו לאסר בהי' סימן מועיל ולפי הכראה לפ"ד בגלקה דלשם יש בו סימן (בגמרא שאין אנו) נ"ל במקרי שאנו יודעי' מקומו' היה הוא בגמלום הוה סימן מובהק דאפי"ג דכבר זכרנו בס"ק י"ז דמקום ומניין לא הוה סימן מובהק היינו במקרי שאינו מלומל' לגמרי אלא שיודע את מקומ' בכבר שלו' אבל אם יודע את מקומ' בלמלו' דהיינו בלות' אבר שלמה הוא מדתה נסמוך לגלקה שמבר או בקושה או בלתלינעתי הנה הי' כמו בגב דנקט יש בגד אות קברי' דשוא סימן ונכלל חיכי' שלוניה לא הוה סימן ס"ע כן הוא אם יודע הסי' לגמרי שחקו' הוה הי' מובהק לא בגלד הגלקה עלמה דהיה מכירה נסרכי' נני לדם אלא תלד המקום ואם כן גם אם נאמר דהכ"ין בתשובה נתכוין לגלקה לא הוה הי' היינו שלא הגיד מקום הגלקה בלימום אלא בזרוע סתם קאמר דוקא ולא זכר איזה מקומן בזרועו ונזרוע מלאו ונחי"ה הי' כלים כי דהיי' לאותו יהודי רק עין אסר דוקא וספכי עורה וקמה' ומאותו עין ילא לו פלע ולגלקה על סתוך לפה כו' וכתב ע"ז דכיון שהי' כן לאותו איש שכאבד דהיינו סימני' מובהקי' שפי מגבשותיה ומ"מ כי על ח"ם בזה שלא סמך על גלקה לחוד אלא ע"י לירוף עורה ועיין סמותי' ומ"ש לומר כנראה אחר שם דתהני הי' מובהק משום דכל א' תהם הוי סימן מובהק ולמ"ב דעיין סמותי' כלאי דלא הוי הי' מובהק כי הוא משוי להשתנו' משתי' תיתה וגם שכים קנת מיום שלע וגלקה כ"א תהם הוי הי' מובהק תלד מקומם בלמלו' להיו עד סתוך לפה ע"כ הוי שלע שהוא כוסם ולגלקה שהוא ג"כ כוסם סימני' מובהקי' ועוד כי במ"ב לכתי"ם הוה הי' מובהקי' תלד מה אמרו של גלקה' לזה אותי שני דודאי הוי הי' מובהקי' כשלותי' הגיצורי' של תורך הגלקה' אלא לשם כת"ם לא החשי' כתדי' האורך כתי' דהא עד סתוך לפה' קאתיו לתש' הה אלא ודאי לתכיותקי' הגלקה' קאתי' ואם הי' הכורך מועיל ודאי כססי' ססקי' של הגלקה' בגמלו' מסני גם בתשובת ר"ת התיר משסה בגלקה' אלא שכתי"ב דסה לומר דלא נשפיל נגלקה לשוב המתיר כו' ואין זה אלא דסייה בעלמא ולפי דבריכו יש כי סרוסים לדברי כמ"ש כאן ושני' אתה דהם נשגם דרי"ם לרושם כו' לא סוי סי' היינו אם מעיד סתם ולא מוכיר בלמלום מקומי' ואם נשגם להי"ה רושם סוס סימן היינו אם הוא בלמלו' מקום דגם נשואה על ס עיד מהר"ד (ועיין בשו"ת בבית סימן קפ"ה וקפ"ט) לומר דסוי מקום סימן אלא שמקשינו עליו לעיל דהיא תלוי' בבן גילו ועוד כתב במ"ב שם כיון שהרושם לא עיי' שמתפילי' הי"ל שומא נאותו מקום ובלקה השומא המקום מוסנה ובסם שם במקומם אותו הרושם הנוא א"כ לא יסל בם הרושם עדיף מעוסא למחית מכים דלא סוס הי' לכ"ע ואלו דברי דפיי' שם דאשו זכום יש כאן שכאמר לא עדיף מוה דשפית מני' כתו שכתיל זה לסיות נגנו' מבלא"ב כאן שתלוי בכי' ולאי ספיר כימא דקודם שסי' נלקת ורושם שלא היי' שומא לא נחשב לסימן כיון שתלוי' בבן גילו תשלי"ב כאן סבעם' שתנו רושם וגלקה וזה אינו שייך לומר שנוי בבן גילו ואין עשוי לסשתנו' תסמת מיסה ודאי שסיר הוא הי' מובהק וזה סשוט לענ"ד ודאי לסמוך עליו' להלכ' ואם סעד תעיד על הגלקה בלמכוי מקום ואינו יודע נאיזה עין לא מסני ולפ"ב דכתב בתי"ב קי"ש"ב נכם תהלי' בדונה באי' שסי"ל נקב תפולם בכון אחד מן הסיכי' והתירו אסתו מסני שהם דלפ"ב דלא ידע מקום אותו מן דהנקב עלמו הוא דבר סידום תאד וק"ל לפי' מקום מסס"ב כאן ונתי"ב והדעת הך דכאן לכך דשן סובבמי ואינו בכין-לשון ר"ת כתב הכלא"ם בתשו' והנלי' כבינו סימן קי"א סי' גופו כנון אורך וגרך מיוד וסומק לא הוי סימן אבל אם היה סמר כו' הוי סימן מובהק וכתב לי"ו בשם הרמב"ם ותמתכלת דכיון דקסיק (היא) אם כיכח גבי' שאיכי מתחק לא מסקינן לה מבעלה סכ"ל וכ"ל דהאי שאינו מובהק היינו שאינו מובהק לגמרי ת"מ מובהק הוא קלת דפי איכו מובהק כלל אפי' כיבות תלה וכ"כ ליכ"ם סי' ס"ך סכ"ל ד"ם: (לב) יכולין להכירו בס"ם נסור כ"ב בפ"ע (או) סימנים מובהקים ס"ם לאם נגומי פי' ס"ם ס"ם על ידי סימנים שאינם מובהקים לגמרי אלא קנת שבעי הלירוף עם ס"ם מהני או ס"ע גלאו ס"ע עסני אם סם מובהקים לגמרי ות"ב לעסוק כאן סמלקו עליו ס"ם אנו לומדים מזה דאם כל הגוף עם הראש כלו שלם ומכירין אותו גם ס"ם עפסח סימני' שאינן מובהקים לגמרי אלא קלת דמסני:

יד